

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 kwietnia 2017r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu w XVII Wydziale Karnym-Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący: SSO Dorota Maciejewska-Papież

Protokolant: st. prot. sąd. Karolina Tomiak

przy udziale oskarżyciela publicznego – starszego inspektora pracy Sławomira Włodarczaka

po rozpoznaniu w dniu 10 kwietnia 2017r.

sprawy **T. K.**

obwinionego o wykroczenie z art. 282 § 1 pkt 1 kp i inne

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę obwinionego

od wyroku Sądu Rejonowego Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu

z dnia 23 listopada 2016r., sygn. akt. VIII W 492/16

1. Zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I w ten sposób, że:

a) uchyla rozstrzygnięcie w części dotyczącej czynów opisanych w punktach 1, 2, 3 i 7 części wstępnej tego wyroku, tj. wykroczeń z art.282 § 1 pkt 1 kp i art.281 pkt 1 kp i w tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu do ponownego rozpoznania.

b) uznaje obwinionego za winnego wykroczeń z art.122 ust.1 pkt 1 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy opisanych w punktach 4, 5 i 6 części wstępnej zaskarżonego wyroku i za to na podstawie art.122 ust. 1 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy w zw. z art. 9 § 2 kw w zw. z art. 39 § 1 i 2 kw w zw. z art. 48 kw wymierza obwinionemu karę grzywny w kwocie **800 (osiemset) złotych**.

2. W pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy.

3. Zwalnia obwinionego od uiszczenia na rzecz Skarbu Państwa zryczałtowanych wydatków za postępowanie przed Sądem II instancji oraz wymierza mu opłatę za obie instancje w kwocie 80 zł.

Dorota Maciejewska-Papież

UZASADNIENIE

T. K. obwiniony został o to, że:

1. jako pracodawca Zakładu (...) z siedzibą w W. przy ul. (...). odpowiedzialny za prowadzenie spraw pracowniczych w/w zakładu, wbrew obowiązkowi naruszył przepisy dotyczące wypłaty wynagrodzenia za październik 2015 roku poprzez niewypłacenie pracownikom: H. A.. M. L. od dnia 11 listopada 2015 roku do dnia zakończenia kontroli, tj. 3 marca 2016r. wynagrodzenia za pracę należnego za październik 2015 roku w kwotach odpowiednio: 601.96 zł netto, 1.500 zł netto, tj. o wykroczenie z art. 282 § 1 pkt 1 kp,

2. jako pracodawca Zakładu (...) z siedzibą w W. przy ul. (...). odpowiedzialny za prowadzenie spraw pracowniczych w/w zakładu, wbrew obowiązkowi naruszył przepisy dotyczące wypłaty wynagrodzenia za listopad 2015 roku poprzez

niewypłacenie pracownikom: H. A., H. S., M. L. od dnia 11 grudnia 2015 roku do dnia zakończenia kontroli, tj. 3 marca 2016 r. wynagrodzenia za pracę należnego za listopad 2015 roku w kwotach odpowiednio: 676,08 zł netto. 405,45 zł netto, 981,17 zł netto, tj. o wykroczenie z art. 282 § 1 pkt 1 kp,

3. jako pracodawca Zakładu (...) z siedzibą w W. przy ul. (...). odpowiedzialny za prowadzenie spraw pracowniczych w/w zakładu, wbrew obowiązkowi naruszył przepisy dotyczące wypłaty wynagrodzenia za grudzień 2015 roku poprzez niewypłacenie pracownikowi H. A. od dnia 11 stycznia 2016 roku do dnia zakończenia kontroli, tj. 3 marca 2016 r. wynagrodzenia za pracę należnego za grudzień 2015 roku w kwocie 676,08 zł netto, tj. o wykroczenie z art. 282 § 1 pkt 1 kp,

4. jako pracodawca Zakładu (...) z siedzibą w W. przy ul. (...). odpowiedzialny za prowadzenie spraw pracowniczych w/w zakładu, wbrew obowiązkowi nie opłacił składek na fundusz pracy w przewidzianym prawem terminie, tj. do 15 następnego miesiąca, w ten sposób, że w okresie od dnia 16 listopada 2015 r. do dnia 3 marca 2016 r. nie opłacił składek na Fundusz Pracy za październik 2015 roku w kwocie 429,74 zł, tj. o wykroczenie z art. 122 ust. 1 pkt 1 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,

5. będąc pracodawcą Zakładu (...) z siedzibą w W. przy ul. (...). odpowiedzialnym za prowadzenie spraw pracowniczych w/w zakładu, wbrew obowiązkowi nie opłacił składek na fundusz pracy w przewidzianym przepisami terminie, tj. do 15 następnego miesiąca, w ten sposób, że w okresie od dnia 16 grudnia 2015 r. do dnia 3 marca 2016 r. nie opłacił składek na Fundusz Pracy za listopad 2015 roku w kwocie 296,96 zł, tj. o wykroczenie z art. 122 ust. 1 pkt 1 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

6. będąc pracodawcą Zakładu (...) z siedzibą w W. przy ul. (...). odpowiedzialnym za prowadzenie spraw pracowniczych w/w zakładu, wbrew obowiązkowi nie opłacił składek na fundusz pracy w przewidzianym przepisami terminie, tj. do 15 następnego miesiąca, w ten sposób, że w okresie od dnia 16 stycznia 2016 r. do dnia 3 marca 2016 r. nie opłacił składek na Fundusz Pracy za grudzień 2015 roku w kwocie 288,08 zł, tj. o wykroczenie z art. 122 ust. 1 pkt 1 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,

7. będąc pracodawcą Zakładu (...) z siedzibą w W. przy ul. (...), odpowiedzialnym za przestrzeganie przepisów prawa pracy w okresie od dnia 1 września 2015 r. do dnia 12 listopada 2015 r. zawarł z E. G. (1) umowę cywilnoprawną w warunkach, w których zgodnie z art. 22 § 1 kp powinna być zawarta umowa o pracę oraz w okresie od dnia 1 września 2015 r. do dnia 12 listopada 2015 r., zawarł z J. Ł. umowę cywilnoprawną w warunkach, w których zgodnie z art. 22 § 1 kp powinna być zawarta umowa o pracę oraz w okresie od dnia 1 września 2015 r. do dnia 30 listopada 2015 r. zawarł z G. F. umowę cywilnoprawną w warunkach, w których zgodnie z art. 22 § 1 kp powinna być zawarta umowa o pracę oraz w okresie od dnia 1 września 2015 r. do dnia 12 listopada 2015r. zawarł z E. P. umowę cywilnoprawną w warunkach, w których zgodnie z art 22 § 1 kp powinna być zawarta umowa o pracę oraz w okresie od dnia 5 października 2015r. do dnia 16 października 2015r. zawarł z E. G. (2) umowę cywilnoprawną w warunkach, w których zgodnie z art. 22 § 1 kp powinna być zawarta umowa o pracę, tj. o wykroczenie z art. 281 pkt 1 kp.

Sąd Rejonowy Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu wyrokiem zaocznym z dnia 23 listopada 2016 r., sygn. akt VIII W 492/16, uznał obwinionego **T. K.** za winnego zarzucanych mu czynów popełnionych w sposób wyżej opisany, tj. wykroczeń z art. 122 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, art. 282 § 1 pkt 1 kp i art. 281 pkt 1 kp i za to na podstawie art. 282 § 1 pkt 1 kp w zw. z art. 9 § 2 kw wymierzył mu karę grzywny w wysokości 1.500 zł.

Na podstawie art. 118 § 1 kpsw i art. 119 kpsw w zw. z art. 627 kpk i § 1 pkt. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 10 października 2001 r. w sprawie wysokości zryczałtowanych wydatków postępowania oraz wysokości opłat za wniesienie wniosku o wznowienie postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. Nr 118. poz. 1269) oraz art. 3 ust. 1 w zw. z art. 21 pkt. 2 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych (Dz. U. z 1983 r. Nr 49 poz. 233 ze zm.) zasądził od obwinionego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 100 zł tytułem zryczałtowanych wydatków postępowania i wymierzył mu opłatę w kwocie 150 zł.

Apelację od wyroku Sądu Rejonowego wniósł obrońca obwinionego, wnosząc o zmianę skarżonego orzeczenia i uniewinnienie obwinionego od zarzucanych mu czynów ewentualnie o uchylenie tegoż orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Lektura apelacji, jak również oświadczenia obwinionego i obrońcy złożone na rozprawie apelacyjnej wskazują, że środek odwoławczy nie kwestionuje przypisania obwinionemu wykroczeń z art. 122 ust.1 pkt 1 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja obrońcy obwinionego okazała się zasadna, aczkolwiek nie zasługiwał na uwzględnienie sformułowany przezeń wniosek o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie obwinionego od zarzucanych mu, a kwestionowanych czynów.

W pierwszej kolejności, dla oczyszczenia przedpola dla dalszych rozważań należy uznać, że ustalenia faktyczne wskazujące na popełnienie przez obwinionego wykroczeń z art. z art. 122 ust.1 pkt 1 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, opisanych w punktach 4, 5 i 6 (wg kolejności określonej w części wstępnej zaskarżonego wyroku) nie budzą wątpliwości. Obwiniony sam nie kwestionował zresztą, iż nie opłacał wskazanych składek na Fundusz Pracy.

W odniesieniu do tychże działań, zarówno rekonstrukcja wydarzeń, jak też ich ocena prawna nie budzą zastrzeżeń.

Podobnych wniosków nie można już przyjąć wobec pozostałych zarzucanych, a następnie przypisanych obwinionemu wykroczeń. W tym zakresie w pełni zasadnym stało się uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Nie przesądzając rozstrzygnięcia, jakie zapaść powinno w rozpoznawanej sprawie, stwierdzić należy, że Sąd I instancji nie wyjaśnił należycie istotnych okoliczności czynów mających wyczerpywać znamiona wykroczeń z art. 282 § 1 pkt 1 kp i art. 281 pkt 1 kp. Wątpliwości budzić może również prawidłowość dokonanej przez Sąd Rejonowy oceny dowodów, a w konsekwencji także trafność wniosków wyprowadzonych ze zgromadzonego materiału dowodowego. W tym stanie rzeczy uznanie obwinionego za winnego tych zarzucanych mu wykroczeń uznać należało za co najmniej przedwczesne.

Ustalając, że obwiniony dopuścił się zarzucanych mu, wspomnianych wykroczeń stypizowanych w ustawie Kodeks pracy, Sąd I instancji oparł się na zeznaniach świadków przesłuchanych w toku postępowania prowadzonego przez inspektora pracy oraz protokołu kontroli przedsiębiorstwa obwinionego.

Jak słusznie zauważył apelujący, Sąd I instancji zbyt ogólnikowo i mało wnikliwie ocenił ów materiał dowodowy.

Już sam protokół kontroli przedsiębiorstwa obwinionego w zakresie wynagrodzenia za pracę zawiera sformułowanie „wynagrodzenie za październik 2015 roku **wypłacono**:

H. A. w kwocie 601,96 zł netto – umowa o pracę – brak potwierdzenia przez pracownika faktu otrzymania w.w kwoty (...),

- wynagrodzenie za listopad 2015 roku **wypłacono**:

H. A. w kwocie 676,08 zł netto – umowa o pracę – podpis pracownika bez wskazania daty dokonania w.w czynności, (...)

H. S. w kwocie 405,45 zł netto – wynagrodzenie za pracę plus ekwiwalent za urlop – brak potwierdzenia przez pracownika faktu otrzymania w.w kwoty,

M. L. w kwocie 981,17 zł netto umowa o pracę – wynagrodzenie za pracę plus ekwiwalent za urlop – brak potwierdzenia przez pracownika faktu otrzymania w.w kwoty (...),

- wynagrodzenia za grudzień 2015 roku **wypłacono**:

H. A. w kwocie 676,08 zł netto – umowa o pracę – brak potwierdzenia przez pracownika faktu otrzymania w.w kwoty (...).”

Powyższe sformułowanie „wypłacono”, w kontekście braku podpisów potwierdzających otrzymanie należnej kwoty czy też podpisu potwierdzającego otrzymanie wynagrodzenia bez wskazania daty jego złożenia (w sytuacji uznania następnie, iż sytuacje te stanowiły wykroczenie z art. 282 § 1 pkt 1 kp) budziło wątpliwości i rodziło potrzebę przesłuchania tych pracowników na okoliczność rzeczywistego otrzymania wynagrodzenia za wskazane miesiące. Nie podjęto jednak żadnych czynności zmierzających do wyjaśnienia tej materii.

Podobnie pochylnie oceniono postępowanie obwinionego w zakresie realizacji znamion wykroczenia z art. 282 pkt 1 kp.

Ustalenia faktyczne w tym zakresie ograniczają się de facto do powielenia opisu zarzutu.

Lakoniczna i ogólnikowa jest ocena dowodów mających popierać przedmiotowy zarzut – nie odnosi się ona zresztą do zeznań świadków, których nie przesłuchano bezpośrednio przed sądem, lecz do dokumentów (tj. protokołów przesłuchania owych pracowników) które zostały „dołączone przez oskarżyciela skarbowego [w rzeczywistości przez inspektora pracy, a nie oskarżyciela skarbowego – przyp SO] do zażalenia z dnia 14 lipca 2016r znajdujące się w aktach sprawy.”

Ocena prawna została dokonana równie mało wnikliwie.

Już powyższe uniemożliwia dokonanie rzetelnej kontroli instancyjnej zaskarżonego wyroku w tym zakresie.

Trzeba mieć na uwadze, iż przed Sądem Rejonowym Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu toczy się postępowanie o ustalenie istnienia stosunku pracy co do osób wskazanych w stawianym obwinionemu zarzucie (sygn. akt VI P 328/16).

Jakkolwiek sąd prowadzący postępowanie o wykroczenia samodzielnie dokonuje ustaleń, to jednak należy mieć na uwadze, iż dla prawidłowej rekonstrukcji stanu faktycznego winien co najmniej bezpośrednio przesłuchać osoby mające być zatrudnionymi w sposób nieprawidłowy. Niewątpliwie pomocne byłyby w tym zakresie twierdzenia osób zainteresowanych przedstawione przed sądem pracy w toczącym się, wspomnianym postępowaniu.

Dla prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy koniecznym byłoby zatem przesłuchanie w charakterze świadków wskazanych w zarzucanych czynach osób (mających – zdaniem apelującego – wykonywać dla obwinionego określone zadania w ramach umowy zlecenia).

Dostrzegając konieczność uzupełnienia przewodu sądowego i zebranego materiału dowodowego, należy jednak wskazać, że przeprowadzenie dowodu z zeznań wskazanych świadków na rozprawie apelacyjnej prowadziłyby de facto do przeprowadzenia postępowania dowodowego po raz pierwszy w tak szerokim zakresie tj. w całości, dopiero przed sądem II instancji. Trudno taki stan rzeczy zaakceptować - nie sposób przenieść ciężaru całego postępowania dowodowego co do istoty sprawy na sąd odwoławczy, takie zadanie ma bowiem sąd pierwszej instancji, rolą sądu odwoławczego jest natomiast kontrola zaskarżonego orzeczenia sądu pierwszej instancji.

Nie ma wprawdzie absolutnego zakazu przeprowadzania dowodów w postępowaniu odwoławczym, Sąd II instancji może bowiem przeprowadzić dowód na rozprawie, zwłaszcza jeżeli przyczyni się to do przyspieszenia postępowania. Przeprowadzenie takiego dowodu winno mieć jednak zawsze charakter uzupełniający i jego celem jest weryfikacja zarzutów zawartych w apelacji. Może więc potwierdzić zasadność podniesionych zastrzeżeń, albo utwierdzić sąd odwoławczy w przekonaniu, że ustalenia faktyczne poczynione przez sąd I instancji są prawidłowe. Jeżeli jednak

znaczenie dowodu przeprowadzonego w postępowaniu odwoławczym jest tak duże, że dopiero na jego podstawie można skutecznie podważyć ustalenia poczynione przez sąd meriti, jeśli ów dowód wskazywać będzie na nowe, a przy tym istotne okoliczności faktyczne, nieznane sądowi I instancji, czy skutkować potrzebą przeprowadzenia na nowo postępowania dowodowego, wydanie orzeczenia reformatoryjnego nie będzie możliwe, albowiem stanowiłoby to naruszenie zasady instancyjności procesu oraz zasady bezpośredniości.

Już powyższe nie pozwala zatem na aprobatę zaskarżonego orzeczenia w tym zakresie. Zaistniałe wątpliwości nie pozwalają jednak również na dokonanie jego zmiany i uniewinnienie obwinionego od badanych wykroczeń.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie art. 437 § 1 kpk w zw. z art. 109 § 2 kpw uchylił zaskarżony wyrok w części dotyczącej zarzucanych obwinionemu wykroczeń z art. 282 § 1 pkt 1 kp oraz z art. 281 pkt 1 kp, przekazując sprawę w tym zakresie Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Ponownie rozpoznając sprawę Sąd I instancji powinien uzupełnić postępowanie dowodowe we wskazanych wyżej kierunkach, a mianowicie szczegółowo przesłuchać w charakterze świadków osoby wymienione w zarzutach na okoliczność otrzymania należnych wynagrodzeń czy faktycznej podstawy świadczenia określonych prac. Dopiero po takim uzupełnieniu postępowania możliwa będzie ponowna, wnikliwa ocena zgromadzonych dowodów i poczynienie nie budzących wątpliwości ustaleń w kwestii sprawstwa i winy obwinionego.

Wobec uchylenia wyroku co do części z zarzucanych obwinionemu wykroczeń oraz uznania, iż T. K. popełnił wykroczenia z art. 122 ust.1 pkt 1 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, należało na nowo określić wymiar kary za te właśnie wykroczenia.

Kształtując wymiar kary należało mieć przede wszystkim na uwadze zakres apelacji i wiążące się z tym konsekwencje. Podkreślenia wymaga, iż badany wyrok zaoczny został zaskarżony wyłącznie przez obrońcę obwinionego, zatem zgodnie z art. 434 kpk w zw. z art.109 § 2 kpsw, niemożliwym było wydanie przez Sąd Okręgowy rozstrzygnięcia skutkującego pogorszeniem sytuacji prawnej obwinionego.

Okoliczność ta ma istotne znaczenie w kontekście granicy możliwej do orzeczenia kary, określonej z jednej strony zaskarżonym wyrokiem, a z drugiej - ustawowym zagrożeniem przewidzianym za to wykroczenie.

Sąd I instancji orzekając karę za jej podstawę przyjął art. 282 § 1 pkt 1 kp kierując się regułą określoną art.9 § 2 kw.

W myśl tegoż art. 9 § 2 kw, jeżeli jednocześnie orzeka się o ukaraniu za dwa lub więcej wykroczeń, wymierza się łącznie karę w granicach zagrożenia określonych w przepisie przewidującym najsurowszą karę, co nie stoi na przeszkodzie orzeczeniu środków karnych na podstawie innych naruszonych przepisów.

Art.282 § 1 kp (podobnie jak art.281 kp) przewiduje zagrożenie karą grzywny od 1.000 zł do 30.000 zł.

Z kolei sprawca wykroczenia z art.122 ustawy o promocji zatrudnianie i instytucjach rynku pracy podlega karze grzywny nie niższej niż 3.000 zł.

Wobec powyższego podstawą wymiaru kary, w tym konkretnym przypadku winien być ten ostatni przepis, a nie – jak przyjął Sąd I instancji – art. 282 § 1 kp. W konsekwencji kara grzywny wymierzona oskarżonemu była niższa niż określone ustawą minimum.

Mając powyższe na uwadze niemożliwym byłoby obecnie wymierzenie obwinionemu kary w tym najniższym wymiarze. Trzeba również uznać, że w zaistniałych okolicznościach, pozostanie przy karze grzywny w wymiarze 1.500 zł, przy uwzględnieniu, że miała ona stanowić represję za popełnienie siedmiu wykroczeń, nie byłoby uzasadnione.

Niezależnie od tego, uwzględniając jednak fakt, iż obwiniony zawarł ugodę z ZUS i dokonuje spłaty zaległych składek, a także uwzględniając dotychczasowy tryb życia obwinionego, uznano za słuszne zastosowanie wobec obwinionego

dobrodziejstwa nadzwyczajnego złagodzenia kary, które pozwala na wymierzenie kary grzywny poniżej dolnej granicy ustawowego zagrożenia.

Mając zatem powyższe na uwadze, za popełnienie wykroczeń z art. 122 ustawy o promocji zatrudnianie i instytucjach rynku wymierzono obwinionemu karę grzywny w wysokości 800 zł.

W pozostałym zakresie (tj. co do kosztów postępowania przed Sądem I instancji) zaskarżony wyrok utrzymano w mocy.

Zważywszy, na obecną sytuację materialną obwinionego (zwłaszcza ciężące nań zobowiązania) słusznym było zwolnienie obwinionego od uiszczenia kosztów postępowania apelacyjnego (art. 624 § 1 kpk w zw. z art. 119 kpsw).

Jednocześnie jednak, wymierzono obwinionemu opłatę za obie instancje, zgodnie z na podstawie art. art. 1, art. 3 ust. 1 i art. 10 ust.1 w zw. z art. 21 pkt 2 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych (t.j. Dz.U z 1983 r., nr 49, poz. 223 ze zm.)

Dorota Maciejewska-Papież